

ZŠ Praha 7, Korunovační 8

Plán péče o nadané žáky

Úvod

Plán péče o nadané žáky rozvíjí a konkretizuje ŠVP 3in, ZŠ Praha 7, Korunovační 8, kapitulu C10 Péče o žáky se speciálními potřebami a kapitulu 3.4. Zabezpečení výuky žáků nadaných a mimořádně nadaných.

Z dat výzkumů MŠMT vyplývá, že pouhý zlomek dětí s nadáním či mimořádným nadáním je v současnosti diagnostikován. Pro systematickou péči o nadané žáky je zásadní, aby pedagogičtí pracovníci byli schopni dítě s nadáním či mimořádným nadáním odhalit. Jednotná definice nadání (angl. gifted students, franc. les personnes a haut potentiel intellectuel) neexistuje. Jedná se o proměnlivý koncept ovlivněný souvislostmi, kulturními odlišnostmi i rozmanitými vzdělávacími systémy. V některých případech schopnosti dítěte navíc neodpovídají jeho podávanému výkonu, proto je třeba přihlídnout i ke vzdělávacím příležitostem, handicapu, poruchám učení, socio-emočním dovednostem i motivaci dítěte. V některých situacích se doporučuje nabídnout dítěti podporu psychologického poradenství, speciální diagnostiky, či specializovaných programů pro žáky nadané. Péče o nadané dítě slouží zároveň jako prevence rozvoje poruch chování, disharmonického vývoje osobnosti či negativního postoje ke vzdělávání. Tyto sekundární jevy se mohou projevit u dětí, u nichž se přehlíží jejich skutečné schopnosti.

Základní legislativní rámec

Legislativní vymezení práce s nadanými a mimořádně nadanými žáky v ČR se nachází v dokumentech: 1. Školský zákon č. 561/2004 Sb., ve znění novely č. 82/2015 Sb. a 2. Vyhláška č.27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. O vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných jsou nadaný a mimořádně nadaný žák a možnosti podpory vymezené takto:

§ 27

Nadaný a mimořádně nadaný žák

1. Za nadaného žáka se pro účely této vyhlášky považuje především žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.
2. Za mimořádně nadaného žáka se pro účely této vyhlášky považuje především žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.
3. Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb žáka provádí školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou, která žáka vzdělává. Pokud se nadání žáka projevuje v oblastech pohybových, manuálních nebo uměleckých dovedností, vyjadřuje se školské poradenské zařízení zejména ke specifickým žákovy osobnosti, která mohou mít vliv na průběh jeho vzdělávání, a míru žákova nadání zhodnotí odborník v příslušném oboru, jehož odborný posudek žák nebo zákonný zástupce žáka školskému poradenskému zařízení poskytne.

4. Pro nadané žáky může ředitel školy vytvářet skupiny, ve kterých se vzdělávají žáci stejných nebo různých ročníků školy v některých předmětech.
5. Nadaným žákům lze v souladu s vývojem jejich školních dovedností rozšířit obsah vzdělávání nad rámec stanovený příslušným vzdělávacím programem nebo umožnit účast na výuce ve vyšším ročníku.
6. Nadaní žáci se mohou se souhlasem ředitelů příslušných škol současně vzdělávat formou stáží v jiné škole stejného nebo jiného druhu.

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka

§ 28

1. Vzdělávání mimořádně nadaného žáka se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího programu příslušné školy, závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a vyjádření zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.
2. Individuální vzdělávací plán je závazným dokumentem pro zajištění vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného žáka a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.
3. Individuální vzdělávací plán obsahuje
  - a. závěry doporučení školského poradenského zařízení,
  - b. závěry psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a pedagogické diagnostiky, které blíže popisují oblast, typ a rozsah nadání a vzdělávací potřeby mimořádně nadaného žáka, případně vyjádření registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost,
  - c. údaje o způsobu poskytování individuální pedagogické, speciálně pedagogické nebo psychologické péče mimořádně nadanému žákovi,
  - d. vzdělávací model pro mimořádně nadaného žáka, údaje o potřebě úprav v obsahu vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu zkoušek,
  - e. seznam doporučených učebních pomůcek, učebnic a materiálů,
  - f. určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování péče o mimořádně nadaného žáka,
  - g. personální zajištění úprav a průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a
  - h. určení pedagogického pracovníka školy pro sledování průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a pro zajištění spolupráce se školským poradenským zařízením.
4. Individuální vzdělávací plán je zpracován bez zbytečného odkladu po zahájení vzdělávání mimořádně nadaného žáka ve škole, nejpozději však do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.
5. Zpracování a provádění individuálního vzdělávacího plánu zajišťuje ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se zpracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením, případně školským zařízením, a žákem a dále zákonným zástupcem žáka, není-li žák zletilý.

§ 29

1. Škola seznámí s individuálním vzdělávacím plánem všechny vyučující žáka a současně žáka a zákonného zástupce žáka, není-li žák zletilý, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem. Poskytování vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu lze pouze na základě písemného informovaného souhlasu zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.

2. Školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou sleduje a nejméně jednou ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu a poskytuje žákovi, zákonnému zástupci žáka a škole poradenskou podporu. V případě nedodržování opatření uvedených v individuálním vzdělávacím plánu informuje o této skutečnosti ředitele školy.
3. Pro změny v individuálním vzdělávacím plánu se použijí obdobně ustanovení týkající se zpracování individuálního vzdělávacího plánu, seznámení s ním, poskytování vzdělávání podle něho a vyhodnocování jeho naplňování.
4. Vzor individuálního vzdělávacího plánu je uveden v příloze č. 2 k této vyhlášce.

Přeřazení do vyššího ročníku

§ 30

1. Ředitel školy může přeřadit mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku na základě zkoušek vykonaných před komisí, kterou jmenuje ředitel školy.
2. Komise je nejméně tříčlenná a tvoří ji vždy
  - a. předseda, kterým je zpravidla ředitel školy nebo jím pověřený učitel
  - b. zkoušející učitel, kterým je vyučující předmětu dané vzdělávací oblasti; v prvním až pátém ročníku základního vzdělávání vyučující daného ročníku, a
  - c. přisedící učitel, kterým je vyučující předmětu dané vzdělávací oblasti.
3. Termín konání zkoušky stanoví ředitel školy v dohodě se zletilým žákem nebo zákonným zástupcem žáka. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví ředitel školy náhradní termín zkoušky.
4. Žák může v 1 dni skládat jen 1 zkoušku.

§ 31

1. Ředitel školy stanoví obsah, formu a časové rozložení zkoušky podle § 30 odst. 1 s ohledem na věk žáka. Zkouška ověřuje vědomosti a dovednosti umožňující žákovi plynulý přechod do vyššího ročníku a je zaměřena na jednotlivý předmět nebo vzdělávací oblast.
2. Výsledek zkoušky určí komise hlasováním. V případě rovnosti hlasů rozhodne hlas předsedy.
3. O zkoušce se pořizuje protokol, který je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.
4. Ředitel školy sdělí výsledek zkoušky prokazatelným způsobem zletilému žákovi nebo zákonnému zástupci žáka.
5. Za neabsolvovaný ročník nebude žákovi vydáno vysvědčení. V následujících vysvědčeních se na zadní straně uvede, které ročníky žák neabsolvoval.

Školský zákon č. 561/2004 Sb., ve znění novely č. 82/2015 Sb. vymezuje vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků:

§ 17

Vzdělávání nadaných dětí, žáků a studentů

- (1) Školy a školská zařízení vytvářejí podmínky pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů.
- (2) K rozvoji nadání dětí, žáků a studentů lze uskutečňovat rozšířenou výuku některých předmětů nebo skupin předmětů. Třídám se sportovním zaměřením nebo žákům a studentům vykonávajícím sportovní přípravu může ředitel školy odlišně upravit organizaci vzdělávání.
- (3) Ředitel školy může mimořádně nadaného nezletilého žáka na žádost jeho zákonného zástupce, a mimořádně nadaného zletilého žáka nebo studenta na jeho žádost přeřadit do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku. Součástí žádosti žáka, který plní

povinnou školní docházku, je vyjádření školského poradenského zařízení a registrujícího poskytovatele zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost (dále jen „registrující lékař“). Podmínkou přeřazení je vykonání zkoušek z učiva nebo části učiva ročníku, který žák nebo student nebude absolvovat. Obsah a rozsah zkoušek stanoví ředitel školy.

§ 18

Individuální vzdělávací plán

Ředitel školy může s písemným doporučením školského poradenského zařízení povolit nezletilému žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na žádost jeho zákonného zástupce a zletilému žákovi nebo studentovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na jeho žádost vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Ve středním vzdělávání nebo vyšším odborném vzdělávání může ředitel školy povolit vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu i z jiných závažných důvodů. Ve středním vzdělávání nebo vyšším odborném vzdělávání povolí ředitel školy individuální vzdělávací plán žákovi nebo studentovi na základě potvrzení, že žák nebo student je sportovním reprezentantem České republiky ve sportovním odvětví, vydaného sportovní organizací zastupující toto sportovní odvětví v České republice, a to v souvislosti s touto skutečností.

Identifikace a charakteristika nadaných dětí

Identifikace nadání dítěte a rozvoj potenciálu dítěte slouží zároveň jako jeho ochrana před možným rozvojem poruchy chování, dysharmonickým vývojem a negativním postojem ke vzdělávání. Dítě s nerozpoznaným nadáním, či mimořádným nadáním může ve třídě působit rušivě. Nadané či mimořádně nadané dítě zpravidla odhalí učitel či jiný pedagogický pracovník.

Susan Leydenová (v knize *Helping the child of Exceptional ability* z r. 1985) uvádí charakteristické znaky nadaných žáků, které se u dětí s nadáním zpravidla vyskytují:

1. Velká intelektuální zvědavost
2. Výborné schopnosti uvažování
3. Neobvyklá vytrvalost
4. Výjimečná rychlost myšlení
5. Schopnost učit se snadno a rychle
6. Dobrá paměť
7. Široká slovní zásoba
8. Bystré pozorování
9. Živá představivost
10. Divergentní myšlení
11. Velká iniciativa
12. Dobře vyvinutý vlastní smysl pro humor
13. Neobvykle vysoké osobní standardy (cíle)
14. Netrpělivost (jak se sebou, tak s ostatními)
15. Citlivost (přecitlivělost)
16. Široký okruh zájmů
17. Rozsáhlé vědomosti a vynikání v určitém oboru
18. Preferování společnosti starších dětí a dospělých
19. Touha řídit druhé v hraní i ve skupinových hrách
20. Velké zaujetí pro otázky filozofického a univerzálního (obecného) charakteru

Organizace Quiido zmiňuje odlišnosti i specifika ve vnímání, které se spojí s nadáním:

1. divergentní myšlení aneb "myšlení jinak" (myšlenky se rozbíhají do asociací a paralelních směrů)
2. kreativita (neustálá potřeba vytvářet něco nového, navrhovat odlišné postupy a originální řešení)
3. věkový nesoulad, tzv. asynchronní vývoj (fyzický, intelektový, socio-emoční, psychomotorický, apod.) Může mu být fyzicky 10 let, emočně je však ve věku 6 let a intelektově ve věku 13 let (to je také příklad dítěte s hodnotou IQ = 130 a EQ = 60)
4. zvědavost a experimentování (oblíbené a neustálé otázky "Jak?" a "Proč?")
5. vysoká míra energie / motivace / vzrušení do tématu, které ho zajímá, baví a má pro dítě smysl
6. výborná paměť
7. hypersensitivita (= vysoká vnímavost, citlivost) k vjemům, chování, emocím
8. hyperexcitabilita (= výrazná vzrušivost, předrážděnost, prudkost reakcí, výbušnost; např. pláč, vztek, zuřivost, útek, bouchání, křik,...)
9. perfekcionismus a vysoké nároky na sebe i okolí
10. vysoké morální standardy (touží po smyslu, spravedlnosti, dodržování pravidel)
11. nekonformní jednání (jasně vyhraněné postoje si dokáže bravurně obhájit),
12. v hodnotě přátelství má hlubší potřeby než vrstevníci (přátelství již brzy vnímá "na život a na smrt", bezpodmínečně)

U některých žáků s nadáním může být jejich potenciál zastřen vlivem faktorů emočního ladění, sníženým sebevědomím, třídním klimatem, učebními postupy, poruchou učení, rodinnou situací. Nadání může být zaměněno s poruchou chování, může vést ke vzniku sociálních a emocionálních obtíží. Americký psycholog Webb v roce 1993 v knize *International handbook of research and development of giftedness and talent* uvádí charakteristiku obtíží asociovaných se školním prostředím (dostupné z webu nadanedeti.cz):

Možné problémy asociované s charakteristickými pozitivními vlastnostmi nadaných dětí (Webb 1993)

Pozitivní charakteristiky	Možné problémy
Rychle získávají a uchovávají si nabyté informace.	Netrpěliví, když jsou ostatní pomalí, nemají rádi rutinu a dril, odmítají neustále drilovat základní dovednosti.
Intelektová zvědavost, vnitřní motivace, hledání významu.	Pokládají nekonečné otázky, silná vůle, odmítají direktivnost, stejně očekávají od ostatních.
Schopnost zobecňování, abstrakce, syntézy, rádi řeší problémy a mají v oblibě další intelektové aktivity.	Odmítají detaily, dril, vystupují proti vyučovacím procedurám.
Dovedou vidět vztah příčina - důsledek.	Mají problémy smířit se se vším nelogickým - jako jsou pocity, tradice nebo důvody, které se mají brát jako osudové.
Mají rádi pravdu, spravedlnost, „fair play“.	Mají problémy být praktičtí, zabývají se humanitárními otázkami.

Rádi organizují lidi a věci do struktury a řádu, systematizují.	Konstruují komplikovaná pravidla nebo systémy, tím se mohou jevit jako příliš dominující a ovlivňující.
Široký slovník, jednoduché verbální vyjadřování, rozsáhlé informace v různých oblastech.	Mohou používat slova k tomu, aby se vyhnuli určitým situacím, často se nudí ve škole a s vrstevníky, ostatní je vidí jako „všeznalce“.
Myslí kriticky, mají vysoké cíle, jsou sebekritičtí a hodnotí ostatní.	Kritičtí a netolerantní k ostatním, mohou být depresivní, perfekcionisté.
Vynikající pozorovatelé, chtějí poznat vše neobvyklé, jsou otevřeni novým zkušenostem.	Příliš intenzivní zaměření, občasná lehkověrnost.
Kreativní, tvořiví, mají rádi nové způsoby, jak je možné věci dělat.	Mohou narušovat plány a odmítat to, co je už známé, ostatní je vidí jako odlišné.
Intenzivní koncentrace, schopnost dlouho se koncentrovat v oblastech svého zájmu, chování orientované na cíl, vytrvalost.	Nesnáší vyrušování, odmítají vykonávat všechny povinnosti a kontakt s lidmi v době, kdy jsou ponořeni do svých zájmů.
Senzitivita, empatie, touha být druhými akceptován.	Citlivost ke kritice ostatních nebo k odmítání kamarády, očekává, že ostatní uznávají podobné hodnoty, potřeba úspěchu a uznání, mohou se cítit být odcizeni a „jiní“.
Velká energie, dychtivost, období intenzivního úsilí.	Frustrace z nečinnosti, dychtivost může ostatní rušit, potřeba neustálé stimulace, mohou se jevit jako hyperaktivní.
Nezávislost, preferují samostatnou práci, důvěřují sami sobě.	Mohou odmítat podněty rodičů nebo kamarádů, nekonformní, nekonvenční.
Různé zájmy a schopnosti, těkavost.	Mohou se jevit jako neorganizovaní, frustrovaní nedostatkem času.
Silný smysl pro humor.	Vidí absurdity některých situací, jejich humoru nemusí vrstevníci porozumět, mohou se stát „třídním klaunem“, aby tak získali pozornost ostatních.

Postup

Práci s nadanými žáky zajišťují v rámci svých kompetencí výchovný poradce, speciální pedagožky, školní psycholog a kariérní poradkyně ve spolupráci s třídními učiteli.

1. Vyhledávání nadaných a mimořádně nadaných žáků ve spolupráci s třídními učiteli a dalšími vyučujícími.
2. Zapořádání těchto žáků do práce v zájmových kroužcích.
3. Nabídka účasti v olympiádách a soutěžích.
4. Seberealizace žáků při vypracování odborných projektů a samostatných prací.
5. Možnost prezentovat své přednosti a talent před ostatními spolužáky i veřejností.
6. Spolupráce školy se specializovanými pracovišti – PPP, SPC, apod.
7. Administrativní činnosti spojené s prací nadaných a mimořádně nadaných žáků.
8. Kariérové poradenství.

Škola zprostředkovává žákům širokou paletu kroužků (zájmové výtvarné kluby, keramika, zpěv, hra na klavír, flétnu a kytaru, lesní klub v přírodě, kroužek Pokémon, sportovní kroužky – házená, tenis, lezení, parkour, florbal, fotbal, basket, aj.), podporuje žáky v účasti na olympiádách a soutěžích a v mezinárodních projektech se zájmem o přírodovědné a technické předměty. Podporuje žáky v oblasti organizace a komunikace, v sociálních kompetencích spoluúčasti v akcích školy a akademii. Zajišťuje partnerství s Deutsche Schule Prag s jazykovou výměnou.

V ŠVP školy je detailně vymezeno, jak postupovat pro optimální rozvoj nadaných žáků:

- 1) Učitelé poskytují žákům s nadáním a mimořádným nadáním rozšířené učivo, podporují žáky v práci s encyklopediemi a odborných publikacích a žáka s nadáním zahrnují do výuky, kdy žák spolupracuje s učitelem při učení.
- 2) Škola zpracovává IVP pro žáka s nadáním či mimořádným nadáním na žádost rodiče či doporučení ŠPZ. IVP nejméně jedenkrát ročně IVP vyhodnocují všichni vyučující předmětů, pro které je plán sestavován, opět ve spolupráci se ŠPP.
- 3) Podpora 2. – 3. stupně může probíhat i formou navštěvování určitého předmětu ve vyšších ročnících, jinak ze strany vyučujícího opět formou zadávání rozšířeného učiva, dohledáváním zajímavostí k danému učivu (z encyklopedií a jiných odborných publikacích), určením dítěte jako pomocníka učitele – pomáhá spolužákům, vysvětluje a učí s nimi apod. Spolupráce probíhá s Pedagogicko-psychologickou poradnou Prahy 7 – konzultace a možnosti podpory žáků nadaných a mimořádně nadaných, kteří PPP prošli.
- 4) Spolupráce s Mensa České republiky – pravidelné zasílání informací ohledně možnosti podpory dětí nadaných a mimořádně nadaných (publikace, akce, olympiády apod.).
- 5) Zodpovědné osoby a jejich role: Podporou nadaného či mimořádně nadaného žáka se zabývá primárně učitel daného žáka a školní speciální pedagog či školní psycholog, který je v této problematice proškolen. Učitel žákovi poskytuje podporu v rámci vyučování, školní speciální pedagog pomáhá se za školením učitele, poskytuje metodické vedení v rámci možností podpory žáka, případně komunikuje s poradenským zařízením. ŠPP také nabízí konzultace všem učitelům a rodičům, spolupracuje s asistenty pedagogů, monitoruje vyučovací proces. Specifikace provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu nadaných a mimořádně nadaných žáků: - předčasný nástup dítěte ke školní docházce: v případě, že žák má Doporučení z PPP, - účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole: platí pouze na naší škole a v případě, že žák má Doporučení z PPP, - zadávání specifických úkolů, projektů, - příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol, - nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit: nabízí žákům doporučených třídními vyučujícími v rámci některých ročníků.
- 6) Speciální pedagožky zajišťují kroužek Logiky pro děti s nadáním, v rámci tohoto kroužku je zábavnou formou rozvíjena oblast logického uvažování, paměti, matematické a prostorové představivosti, oblast funkční/informační gramotnosti, rozvoj učebních technik a strategií.
- 7) Ve druhém a vyšším stupni podpůrných opatření může škola rozvíjet potenciál dítěte zajištěním pomůcek se zaměřením na badatelskou činnost: průkazy do knihoven, encyklopedie, atlasy a odborné slovníky, odborné knihy a časopisy, soubor pomůcek/publikací pro rozvoj nadání, sada materiálového vybavení pro zpracování (soutěžních) projektů, výukový software, tablet, počítač, notebook, odborné programy pro podporu sběru, evidence nebo zpracování výzkumných dat – lze však využít i pro podporu rozvoje nadání v dalších oblastech.

Závěr

Škola vytváří každému žákovi i žákovi s nadáním a mimořádným nadáním a jeho rodině rovné příležitosti ke vzdělání bez ohledu na jeho pohlaví, věk, etnickou příslušnost, kulturu, rodný jazyk, náboženství, rodinné zázemí, ekonomický status či speciální vzdělávací potřeby. Cílem školy je vytvořit žákům vstřícné a bezpečné prostředí, kde se zohlední potřeby dítěte a kde se učí vzájemné úctě, respektu, i respektu vůči jinakosti, názorové snášenlivosti, solidaritě a důstojnosti a dbá se na to, aby žádný žák nebyl vyčleňován z kolektivu. Škola usiluje o vytvoření podmínek pro co největší využití potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti. Výukové metody přiléhají potřebám a odlišnostem dětí. Školní poradenské pracoviště a učitelé zajišťují podporu všem žákům s potřebou podpůrných opatření, vytváří optimální podmínky pro rozvoj nadaného a mimořádně nadaného dítěte.

V Praze dne 6.10.2023

Ve spolupráci se ŠPP a za podpory vedení školy vypracovala Mgr. Barbora Nováková